

KONSTANTY GRZYBOWSKI

Refleksje sceptyczne

WYDANIE DRUGIE

Książka i Wiedza • 1972

Wydawnictwo Literackie

Instytut Literacki

Spis rzeczy

Jerzy J. Wiatr: Konstanty Grzybowski — uczoney, humanista, patriota	5
Od autora	11

1. SWIAT WSPÓŁCZESNY

SAM JUŻ NA WIELKIEJ PUSTEJ SCENIE	17
IRRACJONALNE JEST TAKŻE RACJONALNE	20
JĘZYK UCZONEGO, JĘZYK ARTYSTY	25
JĘZYK JAKŻE NIEAKTUALNY	30
WARTOŚĆ SŁOWA	33
„SUMIENIE ESTETYCZNE”	37
DWA MITY MIASTA	41
„LEPIEJ ŻYĆ W BARBARZYŃSKIEJ EPOCE”	49
CI SFRUSTROWANI MANIACY...	53
CYWILIZACJA „TECHNICZNA” A NADBUDOWA	57
„WIERZĘ TYLKO W SIEBIE. WIERZĘ TYLKO W SPRAWĘ”	63
SPRAWA ODPOWIEDZIALNOŚCI	66
SILNA WŁADZA	69
QUANTILLA SAPIENTIA...	73
BIUROKRACJA, DEMOKRACJA I ZDROWY ROZSADEK	76
MIT WSZECHMOCY PRAWA	85
HISTORIA — TAJEMNICA PAŃSTWOWA — JAWNOŚĆ ŻYCIA PUBLICZNEGO	90
„ROZKŁAD RODZINY”	93
„JEDNOCZEŚNIE NIESPOKOJNY I MONOTONNY”	98
CZEDEKOWSKI, MNISZKÓWNA I KULTURA MAS	102

2. TEN INNY SWIAT

„NOC I MGŁA”	109
„NIE JEST GODNY, BY GO NAZYWAĆ NIEMCEM”	117
TEN KONSERWATYZM JEST MARTWY	120
ADENAUER, NIEMCY I ZDROWY ROZSADEK	124
„ZUR NATION SICH ERHEBEN”	127
TOLERANCJA I „TOLERANCJA”	130
RAYMOND ARON — ANACHRONICZNY LIBERAL	133
LIBERAL, MARKSISTA, KATOLIK, TECHNOKRATA	150
RACHUNKI REFORMIZMU	154
MŁODE KADRY — SKLEROZA KIEROWNICTWA	159
NIE WIEDZA, CO TO KONTRREWOLUCJA	162

ANGIELSCY „GNIEWNI”, LECZ „ZAANGAZOWANI”	166
„CUD”, KTÓREGO NIE BĘDZIE	175
„PAX AMERICANA”	180
„SAMOTNY TLUM” WYBORCÓW GOLDWATERA	184
HITLER — GOLDWATER — I RYZYKO PEWNYCH FLIRTÓW POLITYCZNYCH	188
RZĄDY GLUPCÓW	191
RECEPCJI RÓŻNE RODZAJE	196
MONOMANI PEWNYCH NIENAWISCI	200
DWUSTU LUDZI — I LUDZI STO PIĘDZIESIAT TYSIĘCY	203
PREWENCYJNE KONTRREWOLUCJE	206
EKSPORT KONTRREWOLUCJI	210
OD LINCOLNA DO GENERAŁA FRANCO	215
NIEMOŻNOŚĆ MYŚLENIA O PRZYSZŁOŚCI	220

3. ŚWIAT SOCJALIZMU

DEMOKRACJA	227
HISTORIA „BIERZE MIARĘ”	232
CZYTAJĄC LENINA	239
HUMANIZM REWOLUCJI SOCJALISTYCZNEJ 1917—1939—1945—1965	249
...JEST JUŻ TYLKO HISTORIA	253
PO DWUDZIEŚCIU LATACH	258
POLACY SĄ DZIWNYM NARODEM	262
NIEZADOWOLENI Z POLSKI	269
„ZDRADA NARODOWA”	273
CZEGO NIE WIDZI PEWIEN OBSERWATOR	277
DWÓCH UCZONYCH Z ZACHODU	281
O MORALNOŚCI I SOCJALIZMIE	286
POLSKI MODEL KULTURY	290
	294

4. PORTRETY

PISARZ BARDZO ANACHRONICZNY	307
MONTESQUIEU, CZYLI DWA KOSZTOWNE KOLEKCYJONERSTWA	310
WASZYNGTON, KOŚCIUSZKO, BONAPARTE	314
„ZOSTAWCIE ICH W SPOKOJU...”	319
WERTER — HAMLET — KRÓL LEAR — ADAM KS. CZARTORYSKI	324
EDWARD DEMBOWSKI	333
NORWID — POETA PROLETARIACKI?	339
„KAZIMIERZ WIELKI — KMIĘCI KRÓL...” (CYPRIAN KAMIL NORWID)	345
ICH IDEAL (OTTO VON BISMARCK)	349
10 CZERWCA 1865	357
C. I. K. LEGENDA	360
„CZAS PRZECHODZI, BÓL POZOSTAJE”	365
JULIAN NOWAK	368
OSTATNI PAMIĘCI ADAMA KRZYŻANOWSKIEGO	371
NIGDY NIE BYŁA DLA NIEGO FETYSZEM...	374
„BISMARCK O ZŁOTYM SERCU”?	377
CZAS NIE ODNALEZIONY	380

5. RELIGIA

CHARAKTER PRAWNY KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO W POLSCE	385
KATOLICYZM — ISTOTA NIEZNANA	393
WOŁĘ JEDNAK SCEPTYCYZM PILATA...	400
„TYSIĄCLETNIA HISTORIA POLSKIEJ KULTURY”	405
KOŚCIOŁ NA NOWEJ DRODZE	422
KONSERWATYŚCI I POSTĘPOWCY NA SOBORZE	428
„DOKTRYNA KOŚCIOŁA I DEMOKRACJI”	435
POWRACANIE DO ŹRÓDŁA?	439
CZY ISTNIEJE WSPÓŁCZESNIE KULTURA RELIGIJNA?	447
PAPIEŻE I HISTORIA	454
OD CZEGO ZACZEŁY SIĘ DZIEJE CHRZEŚCIJAŃSTWA	457
ORFEUSZ — DAWID — CHRYSYTUS	462
LEGENDA — HEREZJA — INKWIZYCJA	466

6. NAUKA, UCZONY, NAUCZANIE

UCZONY A ETYKA	471
UCZONY — ISTOTA NIESTANDARDOWA	478
KŁOPOTY NAUKI W SPOŁECZEŃSTWIE MASOWYM	496
UNIwersytety cywilizacji technicznej — uniwersytety społeczeństwa socjalistycznego	501
INTEGRACJA — DEZINTEGRACJA — INTEGRACJA	507
NOWE ATENY DZIWNEJ SCJENCJI PEŁNE	523
UNIwersytety nie istnieją	527
JAK KSZTAŁCIC MŁODĄ KADRĘ	536
MŁODZIEŻ ROBOTNICZO-CHŁOPSKA NA WYŻSZYCH UCZEL- NIACH (Doświadczenia i wnioski)	552
DLACZEGO TAK WYBIERAJĄ?	559
ODSIEW	568